

BÜYÜK REŞİT

16 Mart 1950

Peyami SAFA

Sadeleştiririm.

Tanzimat nedir? Batılı olmağa doğru ilk resmî davranışımız.

Tanzimat Kimdir? Mustafa Reşit Paşa.

O devirde hiç kimse, Büyük Reşit kadar, inkılâbın ne şuuruna, ne kültürüne, ne iradesine, ne de siyasi dirayetine sahipti. Padişahı ve Sadrazamlarını o güttü. Fikir, hamle ve tertip onundur. Tanzimatın büyüklerini o büyüttü, o yetiştirdi ve yükseltti.

Ne değildi? Büyük diplomat. En uzun vadeli sabır ve temkin sahibi dehalî politikacı. Geniş bir kültürün ve anlayışın adamı. Hattâ şair ve büyük üslûpçu. Yerine göre sıcak balmumu gibi yumuşak ve soğuk çelik gibi sert. Kıvrak ve azimli. Cömert ve civanmert.

Eksik mi yaptı? Tam yap-

mak kimin haddi? Öyle olsa tarih durur. Çünkü tamamlamak bir adamın değil, onun işidir. Mustafa Reşit Paşa başladı. Sonraki tarihin içinde yaşadık ve gözlerimizle gördük ki, evvelâ emekliyen, sonra düşüp kalkan ve yürüyen hareket, nihayet koştı ve koşuyor.

Büyük Reşit, batılı olmayı varolmanın şartı gibi anlamış ve bir ortaçağ artığı devlet nizamının başındakilere anlatmış ilk inkılâpçımızdır.

Üsküdar Halkevi Başkanı Avukat Reşat Kaynar, onu tam ölçüsünde ilk değerlendiren bir büyük eser hazırlamaktadır. Onun törenini ve hâtırasının etrafındaki hareketi de Reşat yarattı. Hâfızalarımızı dürttü ve dikkatimizi ona çekti. Yoksa unutulmuş gibiydi.

Reşat Kaynar'a sınırsız şükran.

